

GRUYTERS, Jan (Herk-de-Stad 28 januari 1887 – Hasselt 28 juni 1970).

Studeerde na middelbaar onderwijs aan het Sint-Jozefscollege van Hasselt aan de Katholieke Universiteit Leuven waar hij in 1913 promoveerde tot doctor in de rechten. Gruyters liep stage bij **Paul Bellefroid** in Hasselt en vestigde er zich in 1919 als advocaat. Twee jaar later stapte hij in de politiek. Van 12 december 1921 af was hij voor de **katholieke partij** lid van de Limburgse provincieraad. Van 20 november 1925 tot 21 september 1967 was hij lid van de Bestendige Deputatie.

De Vlaamsgezindheid van Gruyters hing samen met zijn democratische en sociale gezindheid. Zij werd gevormd aan het Sint-Jozefscollege, in Leuven en tijdens zijn samenwerking met Bellefroid. Na de Eerste Wereldoorlog werd hij een van de medestichters en leidende figuren van de Katholieke Vlaamsche Bond van Limburg, de Limburgse tak van de **Katholieke Vlaamsche Landsbond** die het Vlaams **minimumprogramma** verdedigde. Voor dat programma kwam hij ook effectief op in de provincieraad. Zijn engagement in de Katholieke Vlaamsche Bond van Limburg eindigde in 1930 toen de bond in Vlaams-nationalistisch vaarwater kwam. Terzelfder tijd ontpopte Gruyters zich tot een van de leiders van de katholieke partij in Limburg, waarbij hij nauw aanleunde bij **Pieter J. Broekx** en de **christelijke arbeidersbeweging**. Hij werd opgenomen in het nationaal bestuur van de Katholieke Unie en was in 1936 betrokken bij de hervorming van de Unie tot het **Blok der Katholieken van België**. Hij behoorde tot het Directorium en nadien tot het definitief bestuur van de **Katholieke Vlaamsche Volkspartij**, de Vlaamse vleugel van het Blok. Na de Tweede Wereldoorlog was hij een van de propagandisten en leiders van de nieuwe Christelijke Volkspartij (CVP) in Limburg.

LITERATUUR: *Liber Amicorum aangeboden aan Meester Jan Gruyters ter gelegenheid van zijn 70e verjaardag, 28 januari 1957*, 1957; – L. Vints, *P.J. Broekx en de christelijke arbeidersbeweging in Limburg, 1881-1968* (KADOC-Studies, nr. 8, 1989); – L. Vandeweyer, 'Het activisme in Limburg tijdens de Eerste Wereldoorlog', in *Limburg – Het Oude Land van Loon*, nrs. 2-3 (1997), p. 97-139 en p. 193-230.

REGINALD DE SCHRYVER* EN LUC VINTS

GRYPDONCK, Marcel (Baasrode 14 december 1909 – Oostakker 23 juli 1996).

Werd doctor in de klassieke filologie, licentiaat in de filosofie en doctor in de pedagogie aan de Rijksuniversiteit Gent (RUG). Grypdonck werkte als leraar in het middelbaar onderwijs in Kortrijk (1936-1947), als assistent (1938) en later docent (1941) aan de RUG. Beschuldigingen van Duitse sympathieën, leidden tot zijn ontslag na de oorlog. Hij kon evenwel zeer snel opnieuw aan de slag als inspecteur- (1947) en nadien als adviseur- (1949) en inspecteur-generaal (1957) voor culturele en sociale aangelegenheden van de provincie Oost-Vlaanderen, dit laatste tot zijn pensionering in 1974.

Grypdoncks Vlaamsgezindheid uitte zich hoofdzakelijk op het culturele vlak. In de diverse functies die hij uitoefende toonde hij zich een voorvechter van een volledige Vlaamse culturele autonomie. Onder minister **Renaat van Elslande** (cultuur) werd hij adjunct-kabinetschef. Verder was hij lid van de raad van beheer van de **Belgische Radio en Televisieomroep** voor de **Christelijke Volkspartij** (1965) en van de raad van beheer van de **Stichting-Lodewijk de Raet**. Met **Raf van den Abeele** stichtte hij in 1964 het Provinciaal Verbond van Heemkundige Kringen van Oost-Vlaanderen. Daarnaast was hij voorzitter van de Nationale Kommissie tot bevordering van de muziekkultuur in Vlaanderen.

WERKEN: Artikelen in *Volksopvoeding* (1952-1953); – ‘Het cultureel probleem in Vlaanderen’, in *De Standaard* (11 juli 1955); – met H. Verbaere, *Gulden Spiegel van Oost-Vlaanderen*, 1966.

LITERATUUR: B., ‘De Hr. Grijpdonck sprak over Oost-Vlaanderen’, in *Het Handelsblad* (23 januari 1958); – ‘Grypdonck volgt in BRT Hulpiau op’, in *Het Handelsblad* (30 juli 1965).

NICO WOUTERS